
รูปแบบพัฒนาการ ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่

DEVELOPMENT MODEL
OF ELDERLY CLUBS IN CHIANG MAI PROVINCE

อนงค์ ศรีบุญเรือง

รูปแบบพัฒนาการ ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่

DEVELOPMENT MODEL OF ELDERLY CLUBS IN CHIANG MAI PROVINCE

อนงค์ ศรีบุญเรือง

สาขาวิชาการบริหารการพัฒนา คณะสังคมศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง รูปแบบของพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพัฒนาการและผลจากพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพที่ประยุกต์ใช้การวิจัยเพื่อท้องถิ่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการ และการวิเคราะห์แบบมีส่วนร่วมที่ใช้ศึกษากับ 38 ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 456 คน ประกอบด้วย ประธานชมรม เลขานุการชมรม สมาชิกชมรม และภาคีเครือข่าย ซึ่งมีการจัดเก็บข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง ตั้งแต่ ปี พ.ศ.2559-2560 ผลวิจัยพบว่า 1) พัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ มีการรวมกลุ่มในชุมชนเพื่อจัดตั้งชมรมที่หน่วยงานรัฐสนับสนุนโครงการในลักษณะแบบพี่เลี้ยง มีกิจกรรมออกกำลังกาย และนันทนาการเป็นหลัก โดยใช้การวางแผนการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลอย่างง่าย ๆ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการพูดคุยของสมาชิกและการดำเนินงานของชมรมมาสรุปชี้แจงให้กับสมาชิกในทุกระยะ รวมทั้งใช้เทคโนโลยีเข้ามาชี้แจงหรือแจ้งข่าวสารให้กับสมาชิกทราบ ซึ่งมีทิศทางการพัฒนาชมรมที่เริ่มจากครอบครัว รวมกลุ่มกันเป็นชุมชน แล้วสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มจนกลายเป็นสังคมดิจิทัล 2) ผลจากพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้นำและร่วมกันแสดงความคิดเห็นของสมาชิก การปฏิบัติงานที่เต็มใจ และการวิจัยการดำเนินกิจกรรมของชมรมที่มีความคิดริเริ่ม เรียนรู้ร่วมกันในแบบ “We can do it by ANONG” โดยมีปัจจัยดังนี้ คือ Willing (ความเต็มใจ) Exploration (การสำรวจ) Cognition (ความรู้ความเข้าใจ) Action (การกระทำ) Notice (การประกาศเผยแพร่) Decoration (การแสวงหาแนวทางร่วมกัน) Outstanding (ความโดดเด่น) Interesting (ความน่าสนใจ) Team in technology (ทีมงานเทคโนโลยี) Again (การริเริ่มกิจกรรม) New (การทำให้สิ่งใหม่ๆ) Opinion (ร่วมแสดงความคิดเห็น) Natural (สร้างกิจกรรมเป็นแบบธรรมชาติ) และ Good will (การมุ่งมั่นทำในสิ่งที่ดีๆ)

คำสำคัญ: รูปแบบพัฒนาการ ชมรมผู้สูงอายุ ความเข้มแข็ง

Abstract

The qualitative research, Development Model of Elderly Clubs in Chiang Mai Province, has a purpose to study the development and effects from the development of elderly clubs in Chiang Mai by the application of community based research, action research and participatory rural appraisal. The research, that studied 38 elderly clubs in Chiang Mai, used structural in-depth interviews to collect datas from 456 people consist of chairmans, committees, members and networks since 2559 to 2560. The results of this research are 1) the development of elderly clubs in Chiang Mai, that established within communities, has got supporting like mentoring system from government agencies. Their activities have been essentially exercise and recreation. Also, they have had the planning, processing and easily monitoring. They have brought their collected datas and performance of club activities to conclude and explain to their members periodically. Consequently, they have used technology to explicate and distribute informations and news efficiently. Their development started from families that gather together as a communities and have created networks among the groups into the Digital Society. 2) the effects from the development of elderly clubs in Chiang Mai have led participation of community leaders and members in sharing their opinions, that make everyone to work with willing. The activities of this research, that have initiatives and learning together in the “We can do it by Anong” model, have influence factors as follows: 1) Willing 2) Exploration 3) Cognition 4) Action 5) Notice 6) Decoration 7) Outstanding 8) Interesting 9) Team in technology 10) Again 11) New 12) Opinion 13) Natural and 14) Good will.

Keywords: Development model, Elderly club, Strengthened

บทนำ

การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอายุของประชากรโลกได้จำแนกว่าผู้สูงอายุมีสัดส่วนสูงกว่าประชากรกลุ่มอายุอื่น โดยมีอัตราการเจริญพันธุ์ที่ลดลงและการมีอายุยืนยาวขึ้นในวัยสูงอายุ อันเป็นการนำไปสู่ภาวะสังคมผู้สูงอายุมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากอายุคาดเฉลี่ยของคนเมื่อแรกเกิดจนถึงเสียชีวิตของทั้งโลกนี้เพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก ระหว่างปี ค.ศ.2010-2015 มีอายุเฉลี่ยอยู่ที่ 78 ปี ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และ 68 ปี ในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งภายในปี ค.ศ.2045-2050 คาดว่าทารกเกิดใหม่สามารถมีชีวิตอยู่ต่อไปได้อีก 83 ปี ในประเทศพัฒนาแล้ว และ 74 ปี ในประเทศกำลังพัฒนา (กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และองค์การเฮลท์เอจ อินเทอร์เน็ตชั่นแนล, ม.ป.ป.) สิ่งเหล่านี้จึงเป็นเครื่องบ่งชี้ให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรครั้งใหญ่ที่เกิดขึ้นจากโครงสร้างอายุของประชากร ทำให้มีผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจาก 6.70 ล้านคนในปี พ.ศ.2548 และเพิ่มขึ้นเป็น 9 ล้านคนในปี พ.ศ.2558 ดังนั้น ประเทศไทยจึงเตรียมแผนรองรับผู้สูงอายุโดยการกำหนดแนวทางการบริหารประเทศไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาทุนมนุษย์โดยปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและลดปัจจัยแวดล้อมที่มีโอกาสเสี่ยงต่อการทำลายสุขภาพและเสียชีวิตก่อนวัยอันควร (ปิยฉัตร ทองแพง, 2554: 1)

จากแนวทางปฏิรูปประเทศไทยที่ได้มีการส่งเสริมงานพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุของคนไทยรัฐบาลกำหนดเป้าหมายยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี คือหลักการข้อที่ 2 การยึดคนเป็นศูนย์กลางพัฒนา มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตและสุขภาวะที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาค้นหาให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบ ต่อสังคม มีจริยธรรมและคุณธรรม พัฒนาค้นหาทุกช่วงวัยและเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างมีคุณภาพ (สำนัก

ปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, 2557: 2) โดยการให้บริการด้านสุขภาพจิต สุขภาวะอนามัย และความรู้ด้านการดูแลสุขภาพร่างกาย แต่เนื่องจากการดำเนินงานลักษณะนี้เป็นการบริหารจัดการแบบเชิงรับมากกว่าเชิงรุก และยังไม่เพียงพอต่อความต้องการ ทำให้แผนพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร เนื่องจากชีวิตประจำวันหรือกิจวัตรประจำวันของผู้สูงอายุ ครอบครัวยุสูงอายุ และศักยภาพหรือขีดความสามารถในการร่วมกิจกรรมเป็นข้อจำกัดของผู้สูงอายุในชุมชน จึงกลายเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ เวลาในการดำเนินกิจกรรม ความต้องการ และแนวทางแก้ปัญหาที่ตรงจุดของผู้สูงอายุ (กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร, สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2557; พชร ต้นติวิภาวิน, 2555: 64-65) หากแต่อย่างจังหวัดเชียงใหม่ปัจจุบันนี้ได้ก้าวเข้าสู่สังคมสูงวัยแล้ว ตั้งแต่ปี พ.ศ.2558 อันมีแนวโน้มสูงขึ้นในอีก 5 ปี ที่จะกลายเป็นสังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2557: 9) โดยผู้สูงอายุจะมีรูปแบบการดำเนินชีวิตที่ประกอบด้วย กิจวัตรประจำวัน (Activity) ความสนใจ (Interesting) และความคิดเห็น (Opinion) ตามแนวคิดของ Hawkins, Best and Coney (2003: 435) ที่กล่าวว่า ชั้นของสังคมและกลุ่มอาชีพของแต่ละบุคคลขึ้นอยู่กับค่านิยมและรูปแบบการดำเนินชีวิต โดยรูปแบบการดำเนินชีวิต (Life Styles) ถูกกำหนดขึ้นโดยประสบการณ์ในอดีต ส่วนลักษณะของบุคคลกำหนดโดยสถานการณ์ในขณะนั้น ซึ่งจะมีอิทธิพลกับพฤติกรรมของคนในสังคม ดังนั้น รูปแบบการดำเนินชีวิตจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ อาทิ วัฒนธรรม ค่านิยม สภาพแวดล้อม วัฒนธรรมย่อย ชนชั้นทางสังคม กลุ่มอ้างอิง ครอบครัว อาชีพ และบุคลิกภาพ (ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ, 2552: 135) ปัจจัยดังกล่าวจึงกลายเป็นความมุ่งหวังของผู้สูงอายุที่จะแสวงหาพื้นที่ในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข ดังนั้นจังหวัดเชียงใหม่จึงเป็นพื้นที่ในอุดมคติอันดับต้นของผู้สูงอายุ เนื่องจากชุมชนในสังคมจังหวัดเชียงใหม่มีบริบทสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการดำเนินชีวิตไม่ว่าจะเป็นลักษณะนิสัยของคนในชุมชนที่มีความอ่อนโยน มีการดูแลเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน มีความเอื้ออาทรต่อกัน รวมถึงสภาพภูมิประเทศสวยงาม มีภูมิอากาศที่เหมาะสมเย็นสบาย การเดินทางคมนาคมไปมาสะดวก มีระบบสาธารณสุข และโรงพยาบาลที่ทันสมัย เหมาะต่อการดำรงชีพในบั้นปลายชีวิตของผู้สูงอายุ ตลอดจนมีความพร้อมด้านอาหารและค่าครองชีพต่ำ ทำให้จังหวัดเชียงใหม่กลายเป็นพื้นที่แห่งความต้องการและมีจำนวนประชากรผู้สูงอายุจำนวนมาก (Kossuth and Bengston, 1988; ศศิพัฒน์ ยอดเพชร เล็ก สมบัติ ญญูพัชร สโรบล และธนิกันต์ ศักดาพร, 2555: 5)

อย่างไรก็ตาม แนวทางพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุและความต้องการ ส่งผลให้รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่สอดคล้องกับประกาศปณิญาผู้สูงอายุ ในปี พ.ศ.2542 ข้อ 6 ที่กล่าวไว้ว่า ผู้สูงอายุควรได้มีบทบาทและส่วนร่วมในกิจกรรมของครอบครัว ชุมชน สังคม โดยเฉพาะการรวมกลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้สูงอายุด้วยกันและกับบุคคลทุกวัย รวมทั้งพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ.2553 ยังกำหนดสิทธิประโยชน์ การคุ้มครอง การส่งเสริมและการสนับสนุนในด้านการพัฒนาตนเองและการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การรวมกลุ่มในลักษณะเครือข่ายหรือชุมชนของชุมชน (ศิริรัตน์ ปานอุทัย และลินจง โปธิบาล, 2552: 10) จนทำให้ชุมชนเกิดการรวมกลุ่มของผู้สูงอายุขึ้น ต่อมาใช้ชื่อว่า “ชุมชนผู้สูงอายุ” และพัฒนาไปเป็นชมรมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย (รัชดา พรพิไลสวัสดิ์, 2548: 28-29) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าชมรมผู้สูงอายุมีรูปแบบพัฒนาการชมรมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน มีความพร้อมทางด้านการดำเนินงานด้วยตัวเอง และมีการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่ได้ให้ความสำคัญต่อสังคมผู้สูงอายุในชุมชน ซึ่งเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนโดยสมาชิกสามารถพบปะสังสรรค์และดำเนินกิจกรรมที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เพื่อให้เกิดความคุ้นเคย รักใคร่ มีความสามัคคี ความเบิกบานและเกิดความสุข (กมล สุดประเสริฐ, 2540: 8; บรรลุ ศิริพานิช, 2539: 110; กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ, สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ, 2556)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้มองเห็นว่าการที่จังหวัดเชียงใหม่จะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์นั้น จำเป็นต้องมีการเตรียมความพร้อมและมีการพัฒนาสิ่งต่างๆ ในการรองรับกิจกรรมของผู้สูงอายุให้ตรงกับความต้องการ ความสนใจ และความคิดเห็นต่อการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้สูงอายุ เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเองโดยมีหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสนับสนุนส่งเสริมให้กิจกรรมกลุ่มชมรมผู้สูงอายุเข้มแข็งอย่างยั่งยืน

ส่งผลต่อชุมชน สังคม และท้องถิ่นให้เกิดความตระหนัก ความร่วมมือร่วมใจดูแลผู้สูงอายุแบบมีคุณค่า พึ่งพาตนเองได้ รวมทั้งสร้างการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและแผนงานชุมชนสำหรับผู้สูงอายุ ที่เหมาะสมกับบริบทสังคมของชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาผลของพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ที่สร้างความเข้มแข็งโดยใช้รูปแบบ We can do it by ANONG

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยได้ประยุกต์ใช้การวิจัยท้องถิ่น เทคนิคการวิจัย เชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR: Participatory Action Research) และการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA: Participatory Rural Appraisal) ที่มีเนื้อหาประกอบด้วย 1) สภาพการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ข้อมูลเบื้องต้นของชมรม กิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ การมีส่วนร่วม และผลการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ 2) ขั้นตอนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการดำเนินงาน และขั้นตอนการติดตามและประเมินผลกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ 3) กระบวนการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ การมีส่วนร่วม (Participations) การปฏิบัติการกิจกรรม (Actions) การศึกษาวิจัย (Research) ความเต็มใจ (Willing) การสำรวจ (Exploration) ความรู้ความเข้าใจ (Cognition) การกระทำ (Action) การประกาศเผยแพร่ (Notice) การแสวงหาแนวร่วม (Decoration) ความโดดเด่น (Outstanding) ความน่าสนใจ (Interesting) ทีมงานเทคโนโลยี (Team in Technology) การริเริ่ม (Again) ทำสิ่งใหม่ (New) ความคิดเห็น (Opinion) สร้างกิจกรรมเป็นแบบธรรมชาติ (Natural) และการแสวงหากิจกรรมในสิ่งที่ดี (Good Will) และ 4) ความคาดหวังของคณะกรรมการและสมาชิกต่อผลการดำเนินงานกิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุ ได้แก่ ลักษณะของผู้นำ แนวทางการดำเนินงานของทีมงาน การเข้าร่วมกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ผลผลิตที่ดีที่สุด ด้านการสื่อสารและด้านการเรียนรู้ร่วมกัน โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้ (สุภาวงศ์ จันทวานิช, 2547: 67)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้การศึกษา ได้แก่ ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ที่มีการจดทะเบียนเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์กับสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 213 ชมรม ใน 20 อำเภอ (สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเชียงใหม่, 2560)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ใช้เทคนิคการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ Dimensional Technique เนื่องจากจะทำให้ได้ข้อมูลที่หลากหลายแตกต่างกันออกไป ครอบคลุมกับชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่แบบครบถ้วน โดยเลือกมาจากการประชากรที่แบ่งเป็นช่วงชั้น (Stratified Purposeful) กำหนดเกณฑ์เบื้องต้นให้จำนวนกลุ่มตัวอย่างแต่ละระดับมีจำนวนครึ่งหนึ่งหรือมากกว่า ดังนี้

1) แบ่งพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้วิธีการแบ่งตามรัศมีของแต่ละทิศตามพื้นที่ศึกษาแล้วลากจุดตัดตามทิศต่างๆ ซึ่งจะใช้อำเภอเมืองเชียงใหม่เป็นศูนย์กลางในการลากผ่านแล้วนำผลที่ได้มาแบ่งออกตามกลุ่มออกเป็น จำนวน 4 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มพื้นที่ศูนย์กลาง หมายถึง อำเภอเมืองเชียงใหม่ 2) กลุ่มพื้นที่อำเภอชั้นที่ 1 หมายถึง อำเภอที่มีที่ตั้งติดกับอำเภอเมืองเชียงใหม่ ระยะทางไม่เกิน 30 กิโลเมตร จำนวน 9 อำเภอ 3) กลุ่มพื้นที่อำเภอชั้นที่ 2 หมายถึง อำเภอที่มีที่ตั้ง

ติดกับอำเภอชั้นที่ 1 ระยะทาง ไม่เกิน 70 กิโลเมตร จำนวน 4 อำเภอ และ 4) กลุ่มพื้นที่อำเภอชั้นที่ 3 หมายถึง อำเภอ ที่มีที่ตั้งติดกับอำเภอชั้นที่ 2 ระยะทางตั้งแต่ 70 กิโลเมตรขึ้นไป จำนวน 6 อำเภอ รวมทั้งสิ้นจำนวน 20 อำเภอ

2) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับอำเภอ ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่ออำเภอในแต่ละกลุ่มพื้นที่ตามทิศที่ตั้ง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 10 อำเภอ

3) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับตำบล ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่อตำบลที่มีชมรมผู้สูงอายุทั้งหมด 45 ตำบล ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 26 ตำบล

4) การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างระดับชมรม ใช้วิธีสุ่มอย่างง่ายจากรายชื่อชมรมที่มีอยู่ในตำบลทั้งหมด 48 ชมรม โดยตำบลใดมีจำนวน 1-2 ชมรม ถือเป็นกลุ่มตัวอย่าง หากตำบลใดมีมากกว่า 3 ชมรม สุ่มมา 3 ชมรม ได้จำนวนชมรม ผู้สูงอายุทั้งหมด จำนวน 38 ชมรม

5) การคัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) กลุ่มประธานหรือรองประธาน ชมรมละ 1 คน รวม 38 คน 2) กลุ่มกรรมการหรือเลขาธิการ ชมรมละ 1 คน รวม 38 คน 3) กลุ่มสมาชิกชมรมตามความเข้มแข็งมาก เข้มแข็งปานกลาง และเข้มแข็งน้อย ชมรมละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 342 คน และ 4) กลุ่มภาคีเครือข่าย ชมรมละ 1 คน รวม 38 คน รวมจำนวนทั้งสิ้น 456 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง จำนวน 4 ฉบับ ใช้สำหรับประธานชมรมผู้สูงอายุ เลขาธิการ สมาชิก ชมรม และภาคีเครือข่าย

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง ดังนี้ คือ 1) เพศ 2) ที่อยู่ 3) ระดับ การศึกษา 4) ตำแหน่งในชมรม 5) สถานที่เกิด และระยะเวลาการเข้ามาอยู่ในชุมชน 6) ประวัติการก่อตั้งชมรมแห่งนี้ 7) การดำเนินงานของชมรม 8) ระเบียบข้อบังคับของชมรม 9) โครงสร้างการบริหารงาน 10) แผนงานประจำปีของชมรม 11) การประชุมจัดทำแผน และการประชุมประจำปี 12) การมีส่วนร่วมของกลุ่มในชมรมผู้สูงอายุ 13) ความทันสมัยของข้อมูล ได้แก่ การคัดเลือกกรรมการ การเปลี่ยนแปลงในชมรม และ 14) ผลการดำเนินงาน ที่ประสบความสำเร็จ/ปัจจัยที่ทำให้สำเร็จ/ ปัญหาอุปสรรค/ความต้องการของสมาชิกที่คาดหวังต่อชมรมผู้สูงอายุ/การสนับสนุนและความช่วยเหลือกับชมรมผู้สูงอายุ

2.2 แนวการสังเกตในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน และการจัดกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ทำการหาความสอดคล้องของคำถาม โดยการนำประเด็นในแบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้างจำนวน 14 หัวข้อ ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบได้ค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.96

3. ขั้นตอนการดำเนินงาน

3.1 ขั้นตอนการเตรียมการ

1) การเตรียมทีมวิจัย โดยจัดประชุมทีมวิจัย วางแผนการทำงานร่วมกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ตามแผนงาน ฝึกอบรมศักยภาพให้กับผู้ช่วยนักวิจัย พัฒนาความรู้ การจัดเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และการแก้ปัญหา ตลอดจน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิจัย ออกแบบและปรับปรุงเครื่องมือในการเก็บข้อมูล โดยทำการสร้าง แบบสัมภาษณ์เชิงลึกอย่างมีโครงสร้าง และแนวการสังเกตเกี่ยวกับข้อมูลต่างๆ ในชุมชนที่เป็นพื้นที่เป้าหมาย เพื่อให้ทราบถึง การตั้งชมรม เป้าหมายของชมรม ตลอดจนแนวทางการดำเนินการของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ จากรูปแบบของ เอกสารข้อมูลพื้นฐานประวัติความเป็นมา การก่อตั้งชมรม สภาพปัจจุบัน แผนการดำเนินงาน สถิติข้อมูลเกี่ยวกับสมาชิก ผลการดำเนินงานในกิจกรรม ทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานของชมรม ได้แก่ สมุดบันทึกการประชุมกรรมการ ทะเบียน สมาชิก ระเบียบข้อบังคับของชมรม โครงสร้างการดำเนินงานของชมรม หลักฐานการจัดกิจกรรมในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา การเข้าร่วมทะเบียนสมาชิก การเปลี่ยนแปลงและความสำเร็จของชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งการมีส่วนร่วมของประธาน

กรรมการชมรม สมาชิก และภาคีเครือข่าย ตลอดจนปัญหาและอุปสรรค โดยกระบวนการเสวนา การสัมภาษณ์ การเรียนรู้ และการแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อพัฒนาชมรมผู้สูงอายุ

2) การเตรียมชุมชน

- ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจวัตถุประสงค์การศึกษาชุมชนและชมรมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 38 ชมรม
- คัดเลือกกลุ่มเป้าหมายในการเก็บข้อมูล ได้แก่ 1) กลุ่มประธานหรือรองประธานชมรม 2) กลุ่มกรรมการหรือเลขานุการ 3) กลุ่มสมาชิกชมรมตามความเข้มแข็งมาก เข้มแข็งปานกลาง และเข้มแข็งน้อย และ 4) กลุ่มภาคีเครือข่าย รวมจำนวนทั้งสิ้น 456 คน

- วางแผนเก็บข้อมูลและปฏิบัติการ มีการกำหนดพื้นที่ที่จะศึกษาโดยประสานงานกับประธานชมรม และให้ผู้ช่วยวิจัยทำการจัดเก็บข้อมูลกับสมาชิก

- การจัดประชุมทีมวิจัย วางแผนการทำงานร่วมกัน แบ่งบทบาทหน้าที่ และฝึกอบรม

3.2 ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) การเก็บข้อมูลสภาพการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่
 - สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องต่างๆ ตามกลุ่มตัวอย่างที่ได้กำหนดไว้ในพื้นที่เป้าหมาย
 - ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษาและเก็บข้อมูลจนครบ 38 ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ วิเคราะห์ สรุป และนำเสนอข้อมูล

- 2) การเก็บข้อมูลพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่
 - รวบรวมเอกสารที่มีอยู่เกี่ยวกับการจัดตั้งชมรม และการดำเนินงานของชมรม เช่น ทะเบียนชมรม รายชื่อสมาชิกชมรม ระเบียบข้อบังคับของชมรม โครงสร้างการบริหารงาน และแผนงาน โครงการ กิจกรรม เป็นต้น
 - ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล วิเคราะห์ สรุป และนำเสนอข้อมูล

3.3 ขั้นตอนการวิเคราะห์และสรุปข้อมูล

- 1) การสรุปและวิเคราะห์ข้อมูลในระดับทีมวิจัย
- 2) การสรุปข้อมูลกับชมรมกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเป้าหมาย 38 ชมรม
- 3) การเสนอข้อสรุปภาพรวมของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ โดยทำการจัดเวทีสังเคราะห์ วิเคราะห์ พูดคุยร่วมกัน พร้อมแนวทางการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งที่ยั่งยืน

3.4 การสรุปผลการศึกษาและจัดทำรายงานผลการศึกษา

- 1) สรุปผลการศึกษาข้อมูล 38 ชมรมผู้สูงอายุ ตามกลุ่มพื้นที่อำเภอศูนย์กลาง กลุ่มอำเภอชั้นที่ 1 กลุ่มอำเภอชั้นที่ 2 และกลุ่มอำเภอชั้นที่ 3

- 2) นำเสนอผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (สุภางค์ จันทวานิช, 2547; รัตนะ บัวสนธ์, 2551) ในแบบจำแนกชนิดข้อมูล เปรียบเทียบเหตุการณ์ วิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์เอกสารเพื่อให้ได้ข้อมูลสภาพการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุ ทิศทางพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานกิจกรรม และความเข้มแข็งที่ส่งผลต่อรูปแบบพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่

- 3) จัดทำเล่มรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ รูปแบบพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ภายใต้หลักการ “เราทำได้” คือ We Can Do It by ANONG

ผลการวิจัย

1. พัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่

จากสภาพการดำเนินงานของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ ส่วนใหญ่เกิดขึ้นมาเป็นเวลา 17 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ.2543 ที่รัฐบาลกำหนดนโยบายการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ มีกิจกรรมที่มีส่วนร่วมตรงกันคือ กิจกรรมการออกกำลังกาย

```
graph TD; A[กิจกรรมผู้สูงอายุ  
กิน อยู่ หลับนอน] --> B[สถานที่กิจกรรม  
บ้าน วัด สังคม]; B --> C[ชุมชนผู้สูงอายุ]; C <--> D[ชมรมผู้สูงอายุ  
ในจังหวัดเชียงใหม่]; D <--> E[สมาคมผู้สูงอายุ]; E --> F[การสนับสนุน]; F <--> G[ความเข้มแข็งของชมรม  
ผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่]; G <--> H[ความต้องการ]; H --> C; I[นโยบายภาครัฐ  
สูงวัย มีค่า พึ่งพากัน] --> J[โครงการผู้สูงอายุของ  
หน่วยงานภาครัฐ]; J --> E; K[กลุ่มผู้สูงอายุ] --> D; L[ศูนย์ผู้สูงอายุ] --> D;
```

The diagram illustrates the conceptual framework of the study, showing the relationships between various factors influencing the strengthening of elderly associations in Chiang Mai Province. The central node is "ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่" (Elderly Association in Chiang Mai Province). It is influenced by "ชุมชนผู้สูงอายุ" (Elderly Community) and "สมาคมผู้สูงอายุ" (Elderly Association), which are both influenced by "โครงการผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ" (Government Elderly Project). The "โครงการผู้สูงอายุของหน่วยงานภาครัฐ" is influenced by "นโยบายภาครัฐสูงวัย มีค่า พึ่งพากัน" (Government Policy on Aging: Valued and Relied Upon). The "ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่" is also influenced by "กลุ่มผู้สูงอายุ" (Elderly Group) and "ศูนย์ผู้สูงอายุ" (Elderly Center). The "ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่" is linked to "ความเข้มแข็งของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่" (Strengthening of Elderly Association in Chiang Mai Province), which is influenced by "การสนับสนุน" (Support) and "ความต้องการ" (Need). The "ความต้องการ" is influenced by "กิจกรรมผู้สูงอายุกิน อยู่ หลับนอน" (Elderly Activities: Eating, Sleeping, and Living).

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่มาจาก 2 ทิศทาง คือ 1) การรวมกลุ่มของผู้สูงอายุในชุมชนตามกิจวัตรประจำวัน และ 2) นโยบายรัฐที่ผ่านโครงการหรือศูนย์ผู้สูงอายุ มีการสร้างกิจกรรมผู้สูงอายุภายใต้บริบทสังคมชุมชน ความต้องการ ความสนใจ และวัยของผู้สูงอายุ ซึ่งหน่วยงานภาครัฐได้ปรับทิศทางการดำเนินงานไปเป็นลักษณะแบบพีเลียง จึงทำให้ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

การริเริ่มทำสิ่งใหม่บนความคิดเห็นที่เป็นธรรมชาติในสิ่งที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุเกิดความรู้สึกขึ้นว่า “เราทำได้ เมื่อเราทำได้” อันเป็นผลจากพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ในรูปแบบพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุที่เรียกว่า We can do it by ANONG ที่ประกอบด้วย Willing คือ ความเต็มใจ ที่เป็นการสร้างความร่วมมือร่วมใจที่จะมุ่งมั่นตั้งใจในการดูแลสมาชิกและดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ Exploration คือ การสำรวจที่ทำให้เกิดการร่วมค้นหาเพื่อสะท้อนปัญหาและความต้องการของสมาชิกหรือกิจกรรม Cognition คือ ความรู้ความเข้าใจที่รวมพลังร่วมคิดเพื่อการพัฒนาโครงการหรือกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง Action คือ การกระทำที่ทำให้เกิดการเข้าร่วมปฏิบัติตามแผนปฏิบัติที่วางไว้ โดยผู้นำหรือประธานกรรมการของชมรม กรรมการชมรม สมาชิก และหน่วยงานต่างๆ Notice คือ การประกาศเผยแพร่ให้มีการร่วมประเมินและสะท้อนถึงผลการปฏิบัติเพื่อให้สมาชิกชมรมหรือบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงผลการดำเนินงาน Decoration คือ การตกแต่งอันเป็นแนวทางการร่วมแสวงหาและพัฒนากิจกรรมหรือวิธีการบริหารงานของชมรมผู้สูงอายุ Outstanding


```

graph TD
    Title[ระบบการบริหารชมรมผู้สูงอายุ] --> GOAL[GOAL  
เป้าหมาย]
    GOAL --> STRATEGIES[STRATEGIES AGENDA  
กำหนดแผนยุทธศาสตร์]
    STRATEGIES --> Exploration[Exploration  
การสำรวจ]
    Exploration --> Participatory[Participatory]
    Participatory --> Development[พัฒนาการ  
ชมรมผู้สูงอายุ]
    Development --> Team[Team in Technology  
ทีมงานเทคโนโลยี]
    Team --> Decoration[Decoration  
การตกแต่ง]
    Decoration --> Notice1[Notice  
การประกาศ]
    Notice1 --> Natural[Natural  
เป็นแบบธรรมชาติ]
    
    GOAL --> Services[Services  
การให้บริการ]
    GOAL --> Solves[Solves  
การแก้ไขปัญหา]
    GOAL --> Opinion[Opinion  
บนความคิดเห็น]
    GOAL --> Cognition[Cognition  
ความรู้ความเข้าใจ]
    GOAL --> Action1[Action  
การกระทำ]
    GOAL --> Notice2[Notice  
การประกาศ]
    
    Services <--> GoodWill[Good Will  
ในสิ่งที่ดี]
    Solves <--> Opinion
    Opinion --> Cognition
    Cognition --> Action1
    Action1 --> Notice2
    Notice2 --> Natural
    
    GoodWill --> Willing[Willing  
ความเต็มใจ]
    Willing --> Interesting[Interesting  
ความเต็มใจ]
    Interesting --> Outstanding[Outstanding  
ความสนใจ]
    Outstanding --> Natural
    
    Again[Again การริเริ่ม] -.-> Title
    Title -.-> New[New การทำสิ่งใหม่ๆ]
    New -.-> Natural
    Natural -.-> Again
  
```

ภาพที่ 2 รูปแบบพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุแบบ We can do it by ANONG

การอภิปรายผล

การริเริ่มทำสิ่งใหม่ บนความคิดเห็นที่เป็นธรรมชาติในสิ่งที่ดี ทำให้ผู้สูงอายุมีความรู้สึก “เราทำได้ เมื่อเราทำได้” ส่งผลให้ชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ มีการดำเนินงานแบบรวมกลุ่มภายในชุมชนเพื่อจัดตั้งชมรมผู้สูงอายุ มาตั้งแต่ปี 2542 โดยมีหน่วยงานในชุมชนเป็นผู้สนับสนุนและช่วยดำเนินการจัดทำโครงการและงบประมาณ รวมทั้งติดตามประเมินผลอยู่เป็นระยะๆ กิจกรรมในชมรมผู้สูงอายุส่วนใหญ่จะเน้นการออกกำลังกายเป็นหลัก รองลงมาคือกิจกรรมด้านเศรษฐกิจ สังคม ด้านจิตใจ สอดคล้องกับหลักการดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทยที่มุ่งเน้นให้ผู้สูงอายุสามารถดูแลตัวเองดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง โดยพึ่งพาผู้อื่นน้อยที่สุด และมีความสุขกายสบายใจในบั้นปลายของชีวิต ซึ่งผู้สูงอายุมักจะทำกิจกรรมการออกกำลังกายเพื่อประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นกับตัวเอง (เกรียงศักดิ์ ชือเลื่อม สมชาย วิริภิมย์กุล ปราณี สุทธิสุขคนธ์ และจำริญ มีชนอน, 2554: 223-225; วรรณภา บุญระยอง, 2540 อ้างถึงใน รุจิรงค์ แอกทอง, 2549: 38)

ในกระบวนการดำเนินงานของชมรมประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ การวางแผน การดำเนินงาน และการติดตามประเมินผล โดยมีขั้นตอนวิธีการเป็นแบบธรรมชาติ กล่าวคือจะใช้วิธีการพูดคุย บอกเล่า สนทนาเพื่อดำเนินการชมรม มีการเสนอแนะในการประชุมคณะกรรมการ และใช้การมีส่วนร่วมของสมาชิกผนวกกับความต้องการที่ได้มาจากการดำเนินการ ความสนใจของสมาชิกที่จะปรับปรุงรูปแบบการดำเนินงานตามแนวคิดของสมาชิกและคณะกรรมการ โดยสมาชิกในชมรมถือเป็นผู้นำตามธรรมชาติ และกิจกรรมที่จะดำเนินการก็จะเลือกตามบริบทของคน ระยะเวลาที่มีตรงกันของสมาชิกเป็นส่วนใหญ่ จึงทำให้เห็นวาระแบบแผนของชมรมผู้สูงอายุเป็นแบบแผนแบบเรียบง่าย แต่ยังคงยึดหลักการดำเนินงานหรือการบริหารที่มีการจัดทำแผนงานโครงการอย่างถูกต้อง โปร่งใส ปรากฏการณ์เช่นนี้จึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงความมีประสิทธิภาพ ความรู้ความสามารถของแต่ละคนที่ผ่านการทำงานมาจนถึงอายุ 60 ปี และเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมถึงกลุ่มเพื่อนสมาชิกด้วยกัน สอดคล้องกับ ทฤษฎีสัมฤทธิ์ผลของกลุ่มของ Stogdill (1948 อ้างถึงใน วุฒิชัย สุขวีรียนนท์, 2549: 36-37) กล่าวคือกิจกรรมทางสังคมจะช่วยให้ผู้สูงอายุมีความสุข มีความเพลิดเพลิน มีความพึงพอใจ

ดังนั้น ทิศทางชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่จึงมีพัฒนาการที่เริ่มจากผู้สูงอายุในครอบครัว รวมกลุ่มกันเป็นชุมชน แล้วสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่ม จนกลายเป็นสังคมผู้สูงอายุแบบดิจิทัลที่มีการใช้เทคโนโลยีสื่อสาร เช่น Facebook, Line เป็นต้น สอดคล้องกับ อีระวุฒิ อรุณเวช (2550) ที่กล่าวถึง กระบวนการทำงานโครงการภาครัฐส่วนใหญ่จะดำเนินงานในชุมชนโดยมีผู้สูงอายุเป็นกลุ่มเป้าหมายหลัก อีกทั้งปัจจุบันได้นำระบบเทคโนโลยีเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อการสื่อสารโดยเฉพาะยุคของสังคมออนไลน์ ส่งผลให้การสื่อสารของผู้สูงอายุมีรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัยของสังคมโลกอันเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น โดยช่วยเปิดโลกกว้างให้กับผู้สูงอายุ สร้างความเพลิดเพลิน ผิกสมอง ช่วยให้มีจิตใจสดชื่นมากขึ้น

ดังนั้น ทิศทางพัฒนาการของชมรมผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่ที่เกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนเกิดขึ้นจาก 1) กิจกรรมผู้สูงอายุและชุมชนจนนำไปสู่การเป็นชมรมผู้สูงอายุ และ 2) การพึ่งพาจากนโยบายของรัฐที่เป็นโครงการผ่านศูนย์ของรัฐที่เรียกว่า สมาคมผู้สูงอายุแห่งประเทศไทย สำหรับพัฒนาการดังกล่าวมีปัจจัยสำคัญ 3 ด้าน คือ 1) ด้านการมีส่วนร่วมระหว่างผู้นำและความคิดเห็น 2) ด้านการปฏิบัติงานที่เกี่ยวกับความเต็มใจ และ 3) ด้านการศึกษาวิจัยที่ต้องมีการริเริ่มกิจกรรมและการเรียนรู้ร่วมกัน ผลวิเคราะห์ทำให้ได้รูปแบบพัฒนาการชมรมผู้สูงอายุคือ “We can do it by Anong” ภายใต้นามคิด “เราทำได้ เมื่อเราทำได้”

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พัฒนาการผู้สูงอายุมีข้อจำกัดหลายประการ เช่น วัยของผู้สูงอายุ กิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม เป้าหมายของการดำเนินกิจกรรมและงบประมาณในการดำเนินกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ ควรคำนึงถึงเวลาหรือช่วงเวลาในการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชมรมผู้สูงอายุในแต่ละพื้นที่
2. การที่จะให้ผู้สูงอายุมีความรับผิดชอบหรือดำเนินโครงการต่างๆ อย่างต่อเนื่องเป็นเวลานานๆ อาจจะไม่เหมาะสมกับสภาพของวัย ควรจะมีพี่เลี้ยงคอยอำนวยความสะดวกด้านวัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ และงบประมาณเพื่อดำเนินกิจกรรมและโครงการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ารับฝึกอบรมกำกับดูแล และเสนอความต้องการในการจัดทำแผนงานงบประมาณประจำปี
3. ควรมีระบบการสร้างผู้สูงอายุรุ่นใหม่ขึ้นมาทดแทนในแบบรับสมัครสมาชิกทั้งทางตรงคือสำรวจผู้สูงอายุในชุมชนแต่ละปี และทางอ้อมโดยรับสมัครผู้ที่มีความสนใจในกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุ รวมทั้งมีการคัดเลือกผู้นำกลุ่มเข้ามาดำเนินกิจกรรมของชมรมอย่างประชาธิปไตย เพื่อมาต่อยอดการดำเนินโครงการของผู้สูงอายุรุ่นเก่าอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้สูงอายุกลุ่มที่เป็นคนในพื้นที่และกลุ่มที่เข้ามาพักอาศัยในจังหวัดเชียงใหม่
2. ควรมีการศึกษาเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยความสำเร็จที่ส่งผลต่อพัฒนาการของชมรมผู้สูงอายุจำแนกตามกิจกรรมของชมรมผู้สูงอายุในประเทศไทยเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายของรัฐบาล

เอกสารอ้างอิง

- กมล สุตประเสริฐ. 2540. การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานโครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร สำนักงานสถิติแห่งชาติ. 2557. การสำรวจประชากรผู้สูงอายุประเทศไทย 2557. กรุงเทพฯ: บริษัท เท็กซ์แอนด์เจอร์รัล พับลิเคชั่น จำกัด.
- กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ. สำนักส่งเสริมและพิทักษ์ผู้สูงอายุ. 2556. พระราชบัญญัติ ผู้สูงอายุ พ.ศ.2546. พิมพ์ครั้งที่ 7. ม.ป.ท.: โรงพิมพ์เทพเพ็ญวานิชย์.
- กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ และองค์การเฮลท์เอย อินเทอร์เน็ตเนชั่นแนล. ม.ป.ป.. สูงวัยในศตวรรษที่ 21 : การเฉลิมฉลองและความท้าทาย บทสรุปสำหรับผู้บริหาร. (เอกสารอัดสำเนา).
- เกรียงศักดิ์ ช่อเลื่อม สมชาย วิริทธิ์มัยกุล ปราณี สุทธิสุคนธ์ และจำริญ มีชนอน. 2554. คุณภาพชีวิตที่ดีของผู้สูงอายุไทย. วารสารควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 37(3) (ก.ค.-ก.ย. 54), 222-228.
- ธีระวุฒิ อรุณเวช. 2550. แนวทางการพัฒนางานผู้สูงอายุตามยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคม 2550 กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (ระบบออนไลน์). แหล่งข้อมูล: https://www.m-society.go.th/article_attach/8937/11107.doc (17 กรกฎาคม 2560)
- บรรลุ ศิริพานิช. 2539. ชมรมผู้สูงอายุ: การศึกษารูปแบบและการดำเนินงานที่เหมาะสม. นนทบุรี: กระทรวงสาธารณสุข.
- ปิยฉัตร ทองแพง. 2554. รูปแบบการพัฒนาธุรกิจท่องเที่ยวสำหรับผู้สูงอายุ กรณีศึกษาผู้สูงอายุภาคกลาง. ดุษฎีนิพนธ์ การจัดการดุขภูิบัณฑิต สาขาการจัดการธุรกิจ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- พัชรีย์ ตันติวิภาวิน. 2555. **บทบาทภาครัฐในการเสริมสร้างผู้สูงอายุให้เป็นพลังทาง เศรษฐกิจและสังคม**. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต.
- รัชดา พรพิไลสวัสดิ์. 2548. **การมีส่วนร่วมของสมาชิกชมรมผู้สูงอายุในการส่งเสริมสุขภาพ: ศึกษาเฉพาะกรณีอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รัตน์ บัวสนธิ์. 2551. **ปรัชญาวิจัย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รุจิรงค์ แอกทอง. 2549. **การปรับตัวของผู้สูงอายุในเขตเทศบาลนครปฐม จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต จิตวิทยาชุมชน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วุฒิชัย สุวริยานนท์. 2549. **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการเรียนรู้แบบร่วมมือกันรูปแบบ STAD**. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศศิพัฒน์ ยอดเพชร เล็ก สมบัติ ญัฏฐพัชร สโรบล และธนิกานต์ ศักดาพร. 2555. **ลักษณะการดำเนินงานและกิจกรรมชมรมผู้สูงอายุ**. รายงานวิจัยคณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: JPRINT2.
- ศิริรัตน์ ปานอุทัย และลินจง โปธิบาล. 2552. **รายงานผลการวิเคราะห์สถานการณ์ผู้สูงอายุในจังหวัดเชียงใหม่**. โครงการศึกษาสถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย ศูนย์ความเป็นเลิศทางการพยาบาลด้านผู้สูงอายุ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. 2552. **การบริหารการตลาดยุคใหม่**. กรุงเทพฯ: ธรรมสาร.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. 2557. **ประชากรสูงอายุไทย: ปัจจุบันและอนาคต**. เอกสารประมวลสถิติด้านสังคม 1/2558 พฤศจิกายน 2557. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร. 2557. **ประชากรสูงอายุไทย: ปัจจุบันและอนาคต**. เอกสารประมวลสถิติด้านสังคม 1/2558. พิมพ์ครั้งที่ 1. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จังหวัดเชียงใหม่. 2560. **ทะเบียนองค์กรสาธารณประโยชน์จังหวัดเชียงใหม่**. (เอกสารอัดสำเนา).
- สุภากร จันทวานิช. 2547. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Hawkins, Del I., Best, Roger J. and Coney, Kenneth A. 2003. **Consumer Behavior: Building Marketing Strategy**. 8nd ed. New York: McGraw-hill.
- Kossuth, P. M., and Bengtson, V. 1988. Sociological Theories of Aging: Current Perspectives and Future Directions. In Birren, J. E., and Bengtson, V. L., eds., **Emergent Theories of Aging**. (online). Retrieved from: <http://www.medrounds.org/encyclopedia-of-aging/2005/12/activity-theory.html>. (17 November 2016)